

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Nävertjärnsdalens naturreservat*

Objektnummer	2043086
Län	Västernorrland
Kommun	Kramfors
Socken	Gudmundrå
Fastighet	Del av Habborn 1:1* Del av Stormyråsen 1:9* Del av Näverberget 1:7* *bildande av en gemensam reservatsfastighet pågår
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket.
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 15 km västsydväst om Kramfors centrum.
Mittpunkt	x: 626317,6 y: 6977628 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	77,4
Prod skogsmark [ha]	76,5
Naturtyper [ha]	Granskog 63 Lövblandad barrskog 8,5 Barrblandskog 2,5 Triviallövskog 1,3 Hygge 1 Myr 0,9 Tallskog 0,2

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande

naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från den 28 november 2014 även om de överklagas.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Syftet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Det innebär att bevara ett naturskogsområde som har och håller på att bilda de strukturer, såsom döda stående och liggande träd och lövträdrika barrskogar, som är kännetecknande för naturligt fungerande skogsekosystem. Området skyddas också för att säkra en förekomst av den hotade laven långskägg, knuten till äldre granskogar. Långskägg är en ansvarsart för länet sett i ett nationellt perspektiv.

Dessa syften ska i första hand uppnås genom att skogsmiljöerna får utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga luft-, vatten- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg, stig, bro eller spång.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer.
- 9 framföra motordrivna fordon. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark. Förbudet gäller ej heller uttransport av fällda älgar, björnar och annat högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 10 upplåta mark för militär övningsverksamhet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv, samt markering av därtill hörande ytor.
- 4 eventuella ringbarkningar eller motsvarande i syfte att gynna laven långskägg.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av matsvamp.
- 3 insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
- 4 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark.
- 5 genom grävning eller på annat sätt skada mark eller vattenmiljöer.
- 6 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast, eller torn.
- 7 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 8 genomföra tävlingar, lägerverksamhet eller andra större arrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437).

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av befintlig väg, inklusive diken, omedelbart norr om naturreservatet. Träd som fallit eller hotar att falla över vägen får kapas men ska lämnas i reservatet. På motsvarande sätt ska föreskrifterna inte hindra underhåll av den jordkabel som löper längs vägen. Vid dylik drift och underhåll får motorredskap användas.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att

insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm, ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Området är beläget 270-410 meter över havet, det vill säga ovan Högsta kustlinjen, och domineras av en moränslutning med inslag av hållmark på höjderna ovan. Berggrunden utgörs av metagråvacka.

Naturskogen är kraftigt grandominerad och av god bonitet, med bland annat toltå, trolldruva, blåsippra och harsyra i fältskiktet. I de övre delarna finns flera klippstup. Fläckvis finns det gott om död granved, liksom hänglavar, och vissa delar visar tydlig gammelskogskaraktär. Enstaka fläckar med asp, bitvis grov, liksom säl, förekommer. Riktigt gamla träd är ovanliga, och området är uppenbarligen påverkat av tidigare huggningar, liksom i smärre delar av underväxtröjning.

Överlag utgör området en blandning av utvecklingsmark och värdekärnor av idag lägre kvalitet, även om några mindre delar hyser mycket höga naturskogsvärden.

Området är beläget i ett av de rikligaste kärnområdena för den hotade laven långskägg (VU*) i landet, och arten är funnen på ett drygt tiotal träd i området.

Bland andra arter rapporterade från området kan nämnas exempelvis lunglav, violettgrå tagellav, gammelgranskål, ullticka, gränsticka, kötticka, rosenticka, doftskinn, koralltaggsvamp, stor aspticka och rynkskinn (alla NT*), samt norsk näverlav, lappticka och ostticka (VU*). Det finns även ett fynd av den starkt hotade arten trådbrosklav (EN*).

Så vitt känt finns inga särskilda kulturmiljölämningar inom området. I närheten finns flera tidigare torpställen. Strax nordväst om området finns naturreservatet Älgberget-Björnberget.

*) NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad enligt 2010 års rödlista

Ärendets beredning

År 1993 genomförde Naturvaktgruppen i Kramfors en långskäggsinventering i kommunen. Tomas Rydkvist hittade då tre träd med långskägg på i området.

Under 2005 uppmärksammade länsstyrelsen skogliga naturvärden i sydöstra delen av området. Hösten 2008 påtalade markägaren, SCA Skog AB, att det fanns naturvärdesintressanta bestånd i nordvästra delen av området.

Hösten 2013 förvärvades området av Naturvårdsverket (NV-07608-13). Det ingick i det så kallade ESAB-paketet där staten erbjöd de stora skogsbolagen mark från Sveaskog i utbyte mot områden på bolagsmark som planerades bli naturreservat. I paketet ingick nordvästra och sydöstra delarna av reservatsområdet som separata objekt. Hösten 2014 kom så länsstyrelsen och tidigare markägaren SCA Skog AB överens om att genom ett mycket litet markbyte under pågående lantmäteriförrättning knyta ihop områdena och behandla dem som ett.

Reservatsområdet finns registrerat som två naturvårdsobjekt hos länsstyrelsen (82589 och 82263). SCA har registrerat en nyckelbiotop i sydöstra delen av reservatsområdet.

Området är inte identifierat i översiktsplanen för Kramfors kommun från 30 maj 2013. Sannolikt beror det på att områdets naturvärden troligen inte var kända av kommunen vid den tidpunkten. Några andra specificerade intressen finns inte redovisade för området. I ett tematiskt tillägg till den dåvarande översiktsplanen, Vindkraft i kraftfors från 21 november 2011, berörs inte reservatet av några föreslagna områden för vindkraft.

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvärande omständigheter påträffats.

Remissyttranden har inkommit från Jijnjevaerie sameby, Kramfors kommun, TeliaSonera Skanova Access AB (Skanova), Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Naturskyddsföreningens länsförbund i Västernorrland (SNF).

Jijnjevaerie sameby påtalar att samiska namn på platser ska användas på kartor och skyltar om sådana namn är kända. Kramfors kommun konstaterar att reservatet inte kommer att ligga i närheten av en planerad vindkraftspark. Skanova framhåller att man vill kunna underhålla markkablarna på ett rationellt sätt, vilket inkluderar att motorredskap används. SGU konstaterar att inga motstående intressen avseende mineral- eller grundvattenförekomster finns. Inga invändningar mot reservatsbildningen har framförts i yttrandena. SNF välkomnar reservatet.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslutet samt genom kontakter med en del av dem som har lämnat synpunkter.

Områdets skogar har påverkats av tidigare huggningar men undgått intensivt skogsbruk under senare tid. Detta har resulterat i en mosaikartad struktur med dels delar som idag utgör så kallade värdekärnor och andra delar som är på väg att bli värdekärnor och utveckla skogsbiologiskt viktiga strukturer, såsom äldre träd och död ved. Dyliga värden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för

bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens bör motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som har utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Beslutet innebär att det är möjligt att öka ljusinsläppet för att gynna den hotade laven långskägg. Det finns forskning som indikerar att viss utglesning i vissa fall kanske skulle kunna gynna laven långskägg. Åtgärder för att gynna långskägg ska alltid genomföras i samråd med forskare eller annan expertis och noga följas upp. Åtgärden i föreskrift B4 ska inte utföras innan ett väl etablerat kunskapsläge anger att ett sådant behov finns för att bevara arten. Åtgärden ska i så fall utföras i en mindre del av reservatsområdet. I dagsläget bedöms det inte vara aktuellt med sådana åtgärder.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar", samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005.

Vidare bedömer länsstyrelsen att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

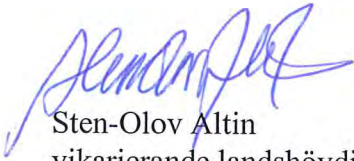
Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Pekka Bader telefon 0611-34 92 23, pekka.bader@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar samt i Tidningen Ångermanland. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Therese Flodin, länsjurist, Alicja Svensson, planhandläggare, samt Britt Marie Lindström, enhetschef vid Enheten för skyddad natur.

Sten-Olov Altin
vikarierande landshövding

Pekka Bader
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Skötselplan för *Nävertjärnsdalens naturreservat*

Denna skötselplan ska användas tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

En smärre del av området berörs av äldre servitut till förmån för Habborn 1:2 och innebär att 'torparen' bland annat får använda vindfällerna för vedbrand, samt området för mulbete. Rätten att ta ved ska anses vara borta, medan bete inte är reglerat i föreskrifterna.

I enlighet med köpekontraktet från oktober 2013 ska andelstal i vägar fördelas. Denna förrättning är i dagsläget inte klar.

Jakt

Jakträtten är upplåten till SCA Skog AB och löper till den 30 juni 2019 (Naturvårdverket 07610-13). Upplåtelsen förlängs med 5 år varje gång om inte den inte har sagts upp. Uppsägning förutsätter enligt upplåtelsen att jakten regleras i reservatsföreskrifter. Observera att det inte är tillåtet att bygga jaktorn, eller att ta ved i form av exempelvis torrakor i reservatet.

Förvaltning och tillsyn

Länstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har två skötselområden vilka omfattar hela reservatet, se skötselkartan.

Skötselområde 1

Grannaturskog med inslag av lövträd

Övergripande mål

Att låta de skogsmiljöer som karaktäriseras av gammelskogsarter knutna till sena successionsstadier få utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Detta resulterar i strukturer, såsom gamla, grova träd och döda stående och liggande träd, vilka är kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem. På motsvarande sätt ska myrmarker och vattendrag få utvecklas fritt, utan någon reglering av de hydrologiska förhållandena.

Åtgärder

■ Eventuella åtgärder för långskägg

En uppföljning av långskäggsförekomsten i reservatet ska göras. För närvarande är det inte aktuellt med andra åtgärder än uppföljning. Minskar arten påtagligt, och denna minskning kan förklaras av skuggning, ska reservatsförvaltningen överväga att småskaligt modifiera beståndsstrukturen. Det finns forskning som söker utröna huruvida en utglesning av skogsbestånd i vissa fall skulle kunna ge en lokal tillväxthöjning hos långskägg och även skapa nya växtplatser. Detta kan ske genom att mindre trädgrupper ringbarkas och/eller enstaka träd fälls för att på sikt skapa en luckigare och ljusare beståndsstruktur. Innan några åtgärder påbörjas ska forskare kontaktas för samråd kring kunskapsläget och hur eventuell utglesning av bestånd och uppföljning av populationsutvecklingen för långskägg bäst genomförs. Den döda ved som bildas lämnas i reservatet. Se även Länsstyrelsens bedömning i reservatsbeslutet.

Skötselområde 2

Information och tillgänglighet

Övergripande mål

Att låta området vara fortsatt tillgängligt för allmänheten, samt att besökare ska få relevant information om området.

Åtgärder

■ Informationstavla

En eller ett par informationstavlor placeras längs vägen i norr efter samråd med berörd vägförening. På skötselkartan har förslag till platser markerats. Eventuellt kan viss samordning ske med skyltar för det närbelägna Älgberget-Björnbergets naturreservat.

■ Information på hemsida

En beskrivning läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

Om det finns samiska namn på platser, bör även dessa användas på till exempel informationstavlor.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Informationstavla	2	2015	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	2	2015	engångsåtgärd	reservatsanslag
3	Eventuella åtgärder för långskägg	1		vid behov	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan. Inventering av långskägg bör göras med i storleksordningen 10 års mellanrum.

